

111

90

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

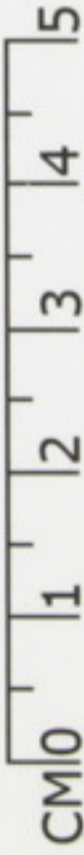
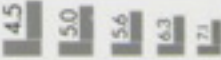
Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

MS. 2 = Ph. 2743. WELSH LAWS. Vellum; $7\frac{3}{8} \times 5\frac{5}{8}$ inches; folios 2-73; ? early XVth century; in original binding of oak boards and leather, with rule, antique, and highly interesting stamping.

For texts and translations of the Gododin see *Myyrrian Archaeology of Wales and the editions of Rev. John Williams (ab Ithel), W. F. Skene's Four Ancient books of Wales* (1868), Thomas Stephens (*Cymmrodorion Society* 1888), and the *Autotype Facsimile* (Oxford Series of *Old Welsh Texts* 1900).

Dolen deu ebyr am gaer
Erdiledaf canu ciman ciguereint
llawen llogell bit budit
did dr||

*† or gododin herwyd bre-
athrychiant a dal pob un or gwarchanau . Sef a
chaws yw am gaffau ene gorchanu rivedi e gweyr
a aethant e gatraeth . Noc a dele gwr mynet y em-
lad heb arweu . ny dele bard mynet e amryffon
heb e gerd honn . Eman weithyon e dech-
ren gwarchan maelderw . Taliessyn ae cant ac
a rodef breint idaw . kemeint ac e odleu e godo-
din oll ae dri gwarchan yng kerd amryffon.*

ven ar warchan adegon .

* The italicised words have been more or less erased.

† The *DD* are a mis-reading—the letters are exactly like the *l* in *Gwilym* on the next margin. *LL* or *ll*. *N* may stand for *Llyfr Nanmor*.

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ILGC
NLW

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

A 20.568

it cannot be earlier than about 1475. Such forms as *gaiff* (fols. 7, 9, 11, 13 &c.) for *geiff*, *geil* for *geyl*, *trvi* for *truy* are not common before the last quarter of the XVth century; while we do not recollect the occurrence of *yn* for *un*, *nyl aestedant* for *nyl eistedant*, of *dd* initially as *barro ddim*, and especially of the two forms of *s*, as in *ae a varnnaisei* (16^b), *a geiser* (19^b), before the XVth century. The contraction marks, the variant forms of *y* &c., (cp. fols. 2, 49^b, and 68) are also evidences of lateness. Compare Peniarth MS. 31.

The text is a direct transcript of MS. TRUS. D. IX. in the British Museum which was adopted as the basis of the "Dimetian Code" in the *Ancient Laws and Institutes of Wales*, vol. i. pp. 338-616. The very beginning is wanting, and also the text printed on pp. 386 l. 17 to 394 l. 7. The copyist turned over two leaves of his original at fols. 38^b and 39, so that the text printed on pp. 452-4 *i.e.* sections LXII-LXIX are omitted from this MS.

"Edward Jones No. 3 Green Street" (fly leaf), "Sir T. P. Madal Hill" (p. 2).

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

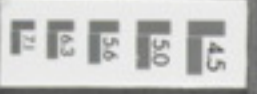

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

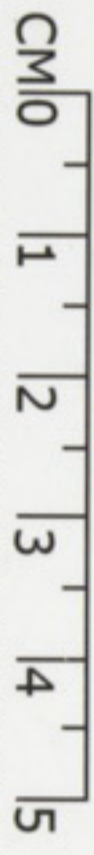

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

Patch 0210 - x-rifle Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a AMSI/ISO 2 Equivalent

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

LG
NLW

National Library of Wales

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC34 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

LGCC
NLW

National Library of Wales

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - X-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

[Faint, illegible handwriting in the center of the page]

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ILGC
NLW

National Library of Wales

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

Sir Thomas Phillipps, Bart.
of Middle Hill - 1861 From the Library
of the Revd Thomas Price of Chickhowel, diocesis
Carnhuarianae

1661h Copy of the Legg March
Gododyn

Ph mwt h myngas a dan
a Poem of Aneurin Gwawdrydo
upon the Battle

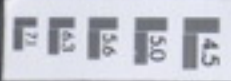
to give of
Cathraeth

This Poet flourished in the 6th Century

fram neg i argyfann
613
gan from the

520
March 10th per pro man
560

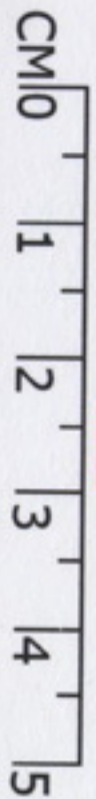
J.F.
3
to hide me
self. No other.

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

Patch 0210 - x-rifle Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

B. r. k. l. g. w. h. battle

This copy Mr Davies of Olveston supposed
to be that mentioned by Lloyd, and said
to have been lost out of the King's
Library; it was given me by Mr Thomas
Bacon who bought it from a person at
Aberdâr

Thos Jones

Ysgeth. g. Ni noddeir
nog ysgeth nog
ysgeth.

Havan. Blawd i wa
ran.

Quoy. E. q. i. thodes q. i.
ysgeth. d. d. g. h. m.

Llyfrgell Genedlaethol Cymru
National Library of Wales
CM10 1 2 3 4 5
Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch; NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

This book has been in the possessionⁱⁱⁱ of Gwilym Tew, a poet who
flourished between 1430 & 1470 see his name in the margin of page 20
And likewise of David Nanmor /1450 & 1490/ see his name in p. 20 and
DD: N page 22. — Thomas Price — Builth 1813 —

Ysgwyddau rhyngfa

Dystnawr.

Argyffwrdd. Cyn nor
ei waed i lawr.

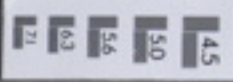
Arivedawr.

Emddulliau. Chwerw yn
nhrin a llam yn em
ddulliau.

Endaro g.

Ysgwyddau

Allan, a hyd allan.

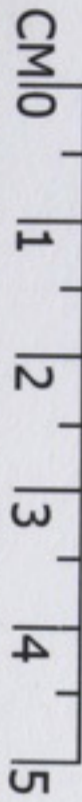

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

an #c

gwynneth gwyr aeth ododin
cawerthin nannar.

Gwynneth gwyr aeth ododin
cawerthin ggnaw

wynneth Mab Bodend
gwyrth gwyrneth
gwyrth ei law

Aythayneth & Emanedechien gorchan
tarwlech.

Phillipps ms
16614

National Library of Wales

ILGC
NLW

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5 5.0 5.6 6.3 7.1

Gredyt gwre oed *Yn yw e gododin. amwrin. ar emr.*

gwaf gwchyt un di af. meirch mroth myngvraf.
a dan bordwyt meghe wat. ysgwyt ysgauyn lledm
ar bedretn mein vuan. kledyuawr glaf glam ethy eur
aphan. ny bi ef a vi cal e wof a thi. Gwell gwnef a thi
ar wawt dy uoli. kynit y waet clawr noght y neithya
wr. kynit y vwyt y vrem noc y arghurem. bu kyueilt
ewem. kwil y uot adan vrem. marth ym p. vrv llad
yn mab marro. *mw mw mw mw mw*

Rayawc kynhorawc men ydelhei. diffm y mlaen
bun med a dalhei twll tal y wdaur ene klywei awr. ny
todei nawd meirch delynei. ny chlypei o gamhawn eny
vrei waet mal brwyn gomynnei gwyt nyt eck. nyl
Tadrawd gododin ar llawr mordei. rac pebyll madawc
pan atwyhei nannen vn gwre o gant eny delhei.

Raer e kynnyvat kywlat e rwyf. rutchyr cryt en
ei y pan llythwyf. e amot a vu not a gatwyt. gwell
a wnaeth e aruaeth ny gilywyt. rac bedm ododm ode
chwyt. hyder gymhell ar vrenthel vanawyt ny nodi
nac ysgeth nac ysgwyt. ny ellar anet ry vaethpwyf rac
ergyt cat vauuan catwyt. *mw mw mw*

Raerawc kynhorawc bleid e maran. gwevraur go

45
50
55
60
65
70

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

LLGC
NLW

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

2
drowawr torchawr am rann. bu gwevawr gwerthva
wr gwerth gwim vamm. et gwerthodes gwyrh gwpar dif
gtem. ket dyfpei wyped a gogled erann. o gussyl mab yf
syrtran ysgwydawr angkyuan. *mmmmmmmmmm*

Raeawc kynhorawc aruawc eg sawr kyn no dwe e
gwr swrd eg swpawc. kynnan en racwan rac bydimawr
kwydei pyn pynwnt rac y lafnawr. owyr derwyr a
brennych dychiawr. vgem cant eu diuant en un awr.
kynnt y gic e vleid nogyt e nerthawr. kynnt e vud evian
nogyt e allawr. kyn noe argyurem e waet elawr.
gwerth med eg kynned gan llwedawr. hynuid hie et
mygw tra vo kerdawr. *mmmmmmmmmm*

Gwyr a aeth ododin chwerthim ognaw. chwery
eu trin allain en eindullhaw. byrr vlyned en hed yd
ynt endaw. mab botgar gwnaeth gwymnyeth gwre
th elaw. ket chwyrnt e lanneu e benydyaw. a hen a he
neing a hydys allaw. dadyl diheu angher y eu tredaw.

Gwyr a aeth ododin chwerthim wanar. disgymny
eis em bedin trin diachar. wy tledi a llavnawr heb m
wr drydar colovyn glyw reithuyw rodi arwar. *mmmmmm*

Gwyr a aeth gatraeth oed fraeth eu llu. glafved eu
hancwyn a gwemwyn vu. trychant trwy beupant en

3
cattau. a gwedy chwch rawelwch vu. ket elwyt e lannieu
e benydu. dadyl dieu agheu y eu treidu.

Gwyt a aeth gatraeth veduacth uedwn. fyrif frwyth
lawu oed cam nas kymlywyltwn. e am lawnawr coch gor
vawr gwimwn. dwyt dengyn ed emledyn aergwn. an
deulu brenneych beych barnastwn. dihyw dym en vhw nyl
adawstwen. kyueillt a gulleit diffleit oedwn. rughl en em
wrtbyn rym riadwn. ny inemwst gwrawl gwadawl
chwegwn. maban y gian o vaen gwynngwn.

Gwyt a aeth gatraeth gan wawr trauodynt eubed
eu hovnawr. milcant a thrychant a emdaflawr. gwjar
llht gwymodynt waerawr. ef gorsaf yng gwryaf. es
gwryawr. rac golgord mynydawc mwynvawr.

Gwyt a aeth gatraeth gan wawr dygymyrrwst eu ho
et eu hanyanawr. med evynt melyn melyf maglawr. bhw
ydyn bu llwyn llawer kerdawr. coch eu dedyuawr na
phurawr eu llam. gwynngalch a phedryollt beunawr rac
golgord mynydawc mwynvawr.

Gwyt a aeth gatraeth gan dyd. neuf goreu o gadeu ge
wild. wy gwnaethant en geugant gelorwyd. allar awr
llawn annawd em bedyd. goreu yw lwynn kyn kystlwn
keremnyd. ennetnt creu ac angeu oe hennyd. rac bedin

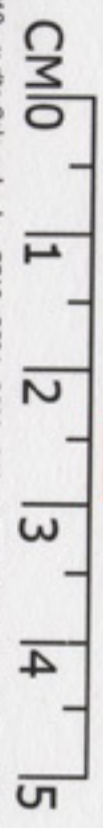

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

Patch 0210 - x-rite ColourChecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANS1/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

4

ododin pan vudyd neus goreu deu bwyllyat nerthyat gwychyd.

Gwr a aeth gatraeth gan dyd. ne llewef ef vedgwyn vei
noethyd. bu truan gynarcan gyvluyd. e neges ef or drach
wref drenglydyd. ny chrysthyw gatraeth mawr mor ehe
laeth e aruaeth uch arwyf. ny bu mor gyffor o eidyn yf
gor a elgaref ofwyd tutvwlech hir ech e dur ae dreuyd.
ef lladei faellon senhuet dyd. perheit y wrhyt en wryd
ae govein gan e gem gywenthyd. pan dhyu ditvwlech dit
nerthyd. oed gwaetlan gwyaluan vab luyd. ~~~~~

Gwr a aeth gatraeth gan wawr. wyneb udyn ysgwr
va ysgwydauwr. crei kyrchynnt kynmullynnt relawr en gyn
nan mal tatan twryf aellawr. gwr gorvynnt. gwr et
vynnt. gwr llawr. ef rwyger. a chechrei. a chechrawr. od
uch lled lladei allavnawr. en gystud heyn dit arben
nawr. e mordei ystyngei adyledawr. rac erthgi erthy

Ovreithyell gatraeth pan . **C**hei vydinawr. ~~~~~
adrodir. maon dychorant eu hoet bu hir. edyn die
dynn amsgyn dir. a meibyon godebawc gwerm en
wir. dyforthynnt kynwyslawr gelorawr hir. bu tru a
dyinghetven anghen gywre. a dyngwr y ditvwlech a
chvwlech hir. ket yvem ved gloyw wrth leu babur
ket vei da e vlas y gaf bu hir. ~~~~~ ~~~~~

5
Blaen echeching gaer glaer ewgei. gwyr gweryd
gwagar ae dilynai. blaen ar e bludue dygollout vual
ene wrynawr vorder. blaen gwitawr vragawr. et dy
byder. blaen eur a phor phor kein af mygei. blaen edystra
wr pasc ae gwaredet. gwrthlef ac euo byt ae derllydet. bla
en erwyr gawr buduawr dret. arth en llwrw byth hwr

Anawr gynhoruan huan arwy. **C**yr e techer. **mw**
ran. gwledic gwod gyfgein nef enyt vrydein. garw rht rac
rym. aef elwrw budyn. bual oed arwym eg kynted ei
dyn. erlyd rhyodref. e ved medwawr yuei win gwitawr.
oed eruit uedel. yuei win gouel. a etueid en arued. aer gen
nn vedel. aer adam glaer. kenyn keuit aer. aer feurchya
we aer edenawc. nyt oed diryt y ysgwyt gan wawra
wr phymwyt. kwjdyn ghuoedpon. eg cat blymmwyt.
diellie e dias. diweyl af talaf. ludit e wyllyaf. kyn bu da
wr glas bed gwruelling vrese. **mw** **mw**

Teithi etmygant tri llwry nouant. pynnwnt a phym
cant. trychwn a thrychant. tri si chatvartchawc. eidyn eu
ruchawc. tri llu llurugawc. tri eur deyrn dorchawc. tri
marchawc dywal. tri chat gyhauai. tri chysnet kyfnar.
chywerw fylgint esgar. tri en drin en drwm. llew lledynt
blym. eur e gat gyngryn. tri theyrn maon. a dyvu o

45
50
55
60
65
70

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ELCC
NLW

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rfile Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

vr̄ython. kynri a chenon. kynren o aeron. gosſuerch yn
hon deivyr̄ dmerogſon. a dyvu o vr̄ython wr̄ well no
chymon ſarff ſeri alon. ☞ ☞ ☞

Eveis̄ y win a med e mordei. mawr̄ meint e vehyr̄ yg.
kynuaruot gwyr̄. br̄yrt e eryr̄ eryſmyger. pan gryllſhei gydy
wal kyf̄dwyſreel. awr̄ gan w̄yrd wawr̄ kyni doder. aeſſawr̄
dellt ambellr̄ a adawer. paru r̄hyn r̄w̄ygyat dyghymner.
e gat blaen bragat br̄uwei mab ſyr̄no: ſyr̄w̄yedyd ae gw̄y
dyer. a werthw̄ſ e eneit er̄ w̄yueb grybwyllſheit: allavyn
lliveit llader. lledeſſit ac athr̄w̄yſ ac affrei: er̄ amot aruot
aruaeſhei. ermyger galaned o w̄yrt gw̄ydyr̄ gw̄ned em
blaen gw̄yued gw̄aner. ☞ ☞ ☞

Eveis̄ y win a med e mordei can yueſ diſghymner̄ r̄ann
ſin. ſawt ut n̄yrt didrachywed colwed drut. pan diſghymner̄
bawb ti diſghymner̄. yſ deupo gw̄acanat gw̄erth na phedyt.
preſſent adrawd oed vreichyawr̄ drut. ☞ ☞

Gwyr̄ a aeth gatraeth buant emwawc. gw̄in a med o
eur̄ vu eu gw̄irawt. br̄w̄ydyr̄ en erbyr̄n urdyr̄n deuawt.
tr̄y w̄yrt a thri ugent a thrychant eur̄ dorchaue. or ſawl
yrt gryllſſaſſant uch gormant w̄irawt n̄y diengif namyn
tri o w̄r̄hydyr̄i foſſawt. deu garkit aeron a chenon daryr̄a
wt a minheu om gw̄aetſieu gw̄erth v̄y gw̄enir̄wawt.

Uyg cat yng wr'war nym gosyffrawt oneb ony bei o
gwyn dragon ducawt. ny didolc yng kynned o ved gwi
rawt. ef gwnaei ar beithing perthying aruodhawe. ef dis
grein eg cat disgrein en aelawt. neuf adrawd gododm gwe
dy foflawt pan vei no llivyeu lymach nebauw.

Aryf anglymull aglyman dull agkylsogot. trachy
wed vawr treiglellyd llawr lloegrwyl gwet. heellit eif
yng kynnor eif yng cat uereu. goruc wyl lludw a gwaged
gwydw kynnoe angheu. gret uab hoewgur ac ysbey y

Trwyl y dylly ysgwyd adan e dalwylly. **C**berl creu.
ac eil tith orwydan. bu tnydar en aerure bu tan. bu e
lyt e waewawr bu huan. bu bwyt brein bu bud e vian.
a chyn ederwit en tydon gan wylly eryt tith tyson.
ac o du gwalgat gwaneet tu brom. beid byt barnant
wyl o gallon. diebyrth e gerth e synglyt. diua oed e gyn
reim gan wyl. a chym e olo a dan eleirch vte. ytoed wylt
ene arch. **G**ogolchaf e greu y seurch budvan vab bleid

Cam e adaw heb gof camb ehela. **C**van dilhavarch.
eth. nyt adawei adwy y adwryaeth. nyt ederwit e
lyl les kerdyon prydein diw calan yonawr ene ar
uaeth. nyt erdit e diu kevet diffeith. dra chaf amias dre
ic ehelaeth. dragon yng gwylar gweddy gwymvaeth gwe

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

LEGC
NLW

National Library of Wales

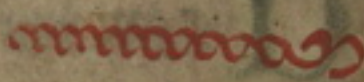
CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a AMS/ISO 2 Equivalent

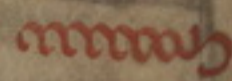
S

actio. by. gwyf. y. gwyf. dyth y. gwyf. dyth. actio. dyth

nabwy val gwem: gynhen gatraeth.

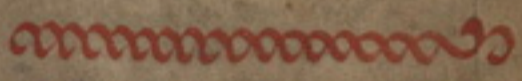
Bu gwir mal y meud e gat lew. ny deluf meirch neb marchlew
heellit wahwawr y glyw. y ar llemenic llwybyr dew. ken y
vaker am vynu am borth: dywal y gledyual emborth. heellit
om o bedryollt y law: y ar venmyell vy gedorth. yt rannei
rygu e rhywin: yt lader a nauyn vrech o erthyn. val pan vel
medel ar vrechyn e gwnaei vachlew waet lin.

Illac amonawc obarth deheu. tebic mor liant y deuoden.
owyled a llaryed a chein yuet med: men yth glawd e offer e

Tbreth madeu. ny bu hyl dihyll na heu dilheu. seimjessyt e
gledyt ym penn maneu. mur greit oed molett ef mal gwjdnou.

Reredic caradwy e glot. achuber gwarchatwei not. lervegin
if tarwel kyn dyuot e dyd gowychyd y wybot. yf deupo car llyed
kyvnot y wlat nef adef atnabot.

Reredic caradwy gynran. keimyat ysg cat gouaran. ysgw
yt eur ce wydyr cadlan. gwaerawr uswyd agkyuan. kle
dyual dywal diwan. mal gwir catwei wyaluan. kynni kyl
dud daear kynni affan o daffar distymmer e vaim. yf deupo
kynniwyl ysg kynman. can drindawt en vndawt gyuan.

Pan gryllyei garadawc y gat: mal baed coet trychwon
trychyat. tarw bedin en trin gomymyat: et llychyei wyd
gwu oe anghat. yf vynu tyll ewem val eulat. a gwryen.

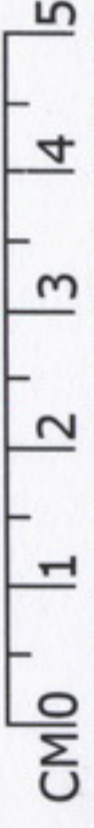
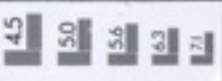
ymlas heb druas yw harysa heb y llyfu gwau

Acty heb G.

Actio. by. gwyf. y. gwyf. dyth

National Library of Wales

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

a gwynn a gwryat. o gatraeth o gwynnat. o vrym hydwn
kynn caffat. gwedh med gloew ar anghat ny welef vrun edat.

Gwyr a gryllhassant buant gytneit. hoedyl vhyryon med
won uch med hidleit. gosgord vhyndawc emwawc en reit.
gwerth eu gwled o ved vu eu henett. caradawc amadawc
pyll ac yevan. gwgawn a gwiawn. gwynn a chynvan. pe
redur arueu dur. gwawrdur ac aedan. achubhat eng gawr
ysgwydawc angkymman. a chet lledeffynit wy lladassan. neb
y eu tymlyr nyr atcorsan. *Am*

Gwyr a gryllhassant buant gytvaeth. blwydym od uch
med mawr eu haruaeth. mor dru eu hadrawd wy. angawr
hnaeth. gwemwyn eu hadlam nyr mab mam ae maeth. mor
hwr eu hetlit ac eu hetgyllaeth en ol gwyr pebyr temyr
gwinvaeth. gwlyget gododin en erbym fraeth. ancyrn my
nydawc emwawc e gwnaeth. a phrit er prym breithyell

Gwyr a aeth gatraeth ys cat ys gawr. **G**atraeth.
nerth meirch a gwrymserch ac ysgwydawc. peleidyr ac
gychwyn allym waewawr. a llurigen daer a chledsuawr.
ragorel thllel trws vdydawc. kw^{dei} y bym pynwrit rac y la
vnawr. ruuawr hwr ef rodei eur e allawr. a chet a choel

Ny wnaethpwynt neuad. **C**vein kein y gerdawr.
mor orchymman. mor vawr mor oruawr y gyvlavan.

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru
LGC NLW
National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rifle Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a AMS/ISO 2 Equivalent

Dyrllydut medut morphen tan. ny thraethei na wnolei kenon
keletin. vn fenthyawc faphyhauc son edlydan. semmheffir e
gledyff em penn garchan. noc ac elghe carrec vjr vawc y dhy
hadvan. ny unwy gylgogit wit uab peithan. m m

Dy wnaethpwyt neuad mor anvonawc ony bei vorphen
ed caradauc. ny diengif en trwm elwre mynawc. dywal
dywalach no mab ferawc. fer y law faglei fowyl varchawc.
glaw dias dinas elu ovnawc. rac bedin ododin bu gwasgata
wc. y gylchwy dan y gymwy bu adenawc. yn dyd gwyth bu
yftwyth neu bwyth atveillyawc. dyrllydei vedgryn eistt my

Dy wnaethpwyt neuad mor diellie no Cnwydauw.
chynon lary vrom gemnyon wledic. nyt ef eistedei en tal
Nethic. e neb a wanei nyt atwenit. raelym e waerawc.
calch drei thlei vfdinawc racvuan y veirely. rac rygiawc.
en dyd gwyth atwyth oed elavnaur. pan grysthei gynon

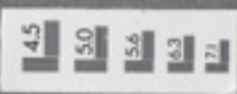
Disgynst en trwm yg kesse Cgan wyrd wawc.
vin. ef diodel gormes ef dodel fin. erghr gwaww rieu rhyet
chywerthm. hnt effyt y wrhyt e twry elfin. etdynyn uoleit
mur greit tarw trin. m m m m

Disgynst en trwm yg kesseum. gwertch med yg kynted
a gwraur wim hejessyt y lavnawc rws dwy vfdin. ar
derchawc varchawc rac gododin. etdynyn uoleit mur greit
Ctarw trin.

Llyfrgell Genedlaethol Cymru
National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

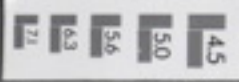
Dsgynst en trwm rac alawoed wyreiu. wyre llu laet
 ysgwydauw. ysgwyt vrtw rac bno belu bloedvawr. nar
 od uch gwjar tin festinyawr. an delut kynllwst y ar syng
 horawr. gorwyd gwareus rith rin ych eurdorchawr.
 twrch goruc amot emlaen ystre ystrywjawr. teiling
 duth swrthpat gawr. an gewit e nef bit athledhawr.
 emyt ef krennit e gat waerwawr. carvannan er a clut dot
 vawr. ny chynhennit nabeu llu idaw llawr.

Am drynni drylaw drylem. am lwyf amdiffwyf dywar
 dyen. am gwydaw gwalt e ar bein. y am wyre eryt gw
 ydyen. gwyluo neuf amuc ae wape arduhyat drwyllhat
 eberchen. amuc morhen gwenwawt muredyn. achyvrannu
 penn prif eg weryt. ac an nerth ac am hen. trwyre yr lud
 bum bratwen. deudec gwenabwy vab gwenn.

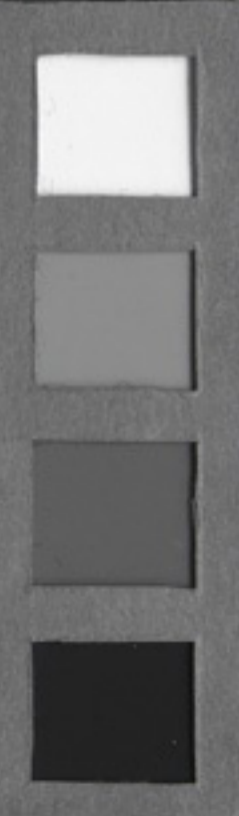
Mm drynni drylaw drylem. gweinydjawr ysgwydauw
 yg swerthyen. en aryal cledyual am bein. en lloegyr dry
 chyon rac trychant umben. a dalwys mawng bleid heb prein.
 ene law. gnawt gwychnawt eny lein. o ghuang gw
 yth ac algen. trenghit ny dienghit bratwen.

Eur ar vur caer krysgtwydyat aer cret ty na thae
 aer vlodhat. vn ara ae lellhat ar gatwyt adar brwy
 dyar. fyll o virein neuf adrawd a vo mwy odannweimny

Print of Gwynedd

Llyfrgell Genedlaethol Cymru
 IGC NLW National Library of Wales
 Patch 0210 - x-rifle Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

45
50
56
63
71

12

et llwy od amlych lluanat. neuſ adrawd auo mwy en awr
blygeint na bei kynharwal kynlyestweing. ~~~~~ ~~~~~

Pan vuost di kynmrym clot en amwyrn tŷwylfen. gordi
rot ohaedot en gehwit redyrdh gwyr not. oed dor diachor di
achor din dret oed mynut wrth olut ae kyrchei. oed dinas

Le vedin ae cretei. ny ehwit gwimwit men na bei. ~~~~~

Ret bei canu wr en vntŷ atwen ovalon keny. pem!
gwyr tal being a delŷ. ~~~~~ ~~~~~ ~~~~~

ynd
Nyt wyf vŷnawc blin ny dialaf vŷ ordin. ny dwardaf ŷ
dwerthym adan droet roum. ŷŷymawc vŷg glin en tŷ deŷ
erym. cadwyrn hejertim am ben vŷn deulin o ved o vuelin.
o gatraeth werin. mi na vi aneirtin. ŷŷ gwyr talheŷlin over
kyrrenlym. neu dŷeng e ododin kym gwawr dyd dilin.

Goroled gogled gwyr ae goruc. llary vrom haeladon ny ef
ŷyllut. nyt emda daear nyt emduc mam. mor eiryŷan gadarn
haearn gaduc. o nerth e kledyŷ clact e hamuc. o garchar an
war daear em duc. o ŷŷvle angher o anghar dit keneu v
vab llŷwarch dihaurch drit. ~~~~~ ~~~~~

Nyt ef borthn gwarch gorŷed ŷenyŷtt. ae leŷtri llawu med!
godolei gledyŷ e gared. godolei lemeŷn eryuel. dyŷforŷei
lymwyŷlawr oe vreyŷ: rac bedin ododin abreennyŷch. gna
wt ene neuad vŷthmeŷrdh gwyr a gwrymŷerdh. keing

hell hnyhell oe law. ac en ehyd bryllhaw. gwen ac ymhjred
 wen hnydbett. differch a serch artto gwyr nyr oedyn dyrch
 draet fo. heilyn achubyat pob bro. *oo oo oo*

Llech leutu tut leudvre gododin ystie. ystie ragnu ar
 y anghar. angat gynghor e leuuer cat. cangen gaer
 yf keui dullhwys. tymor dymheltyl. tymeltyl dymor. e
 veri restyr rac viallu. o dindhwyt yn dyvu wyt yn dywo
 vu. dwyl yd wodyn llym yt wenyn. llwyr genyn llw. yf
 gwyt rugyn rac tarw trin y dal vruv vu. *oooooooo*

Er luyne e alon ar af ery brwydrin trin tra chuar.
 llwr e vankierw am gwyr e vancarw. bysted brych bri
 want barr. am bwyll am disten am distar. am bwyll am
 rodic am rychward. yf bo yf byst treulhawt ryl en rwdrec.
 ny hu wy ny gaffo e neges. nyr anghwys a wanwys odnwes.

Ny mat wampwyt ysgwyt ar gymwal carmwyt. ny
 mat dodes y vordwyt ar vreichur meu llwyt gell e ba
 ldyr gell gellach e obell. y mae dy wr ene gell en enoi ang
 hett bwdy bud oe law idaw poet ymbell. *oo oo*

Day doeth adonwys atwen. ym adaw llut wem heli
 bratwen. gwnelut. lladut. llwsgut. no morj en ny waeth
 wnelut. ny deheist nac erthaf na chynhor. ysgwn drem
 dibennor. ny weleist emorchwysd mawr marchogyon

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

LGC
NLW

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rife Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

wy fuedin ny rodin **nawd** nawd y faellon. **oo** **ooooo**

Gododin gomynaf dy blegyt. tynoeu dra thrumem dym
 eslych. gwaf chwant y arhant heb emwyt. o gussyl mab dy
 yw ei dy wchyt. nyt oed gynghor wann. wael y tac tan

Verchym. o lychwr y wchwr lych bin. lych dor y borfor berp
 erin. llad gwawf. gwam mawf mur trin anysgarat ac vn

Rywyrain ketwyr kywrennin. **C**y nat ac anetrin.
 e gatraeth gwerin fraeth fysgholin. gwerth med yg kyn

Ted a gwawr win. hejellit elawnawr rwing dwey ve
 din. arderchawc varehawc rac gododin eithiny n voler
 mur grett tarw trin. **ooo** **ooo** **ooo**

Rywyrain ketwyr kywrenlyn. gwlat atvel gochly
 wer eu dilin. **oo** **oo** **o**. dygoglawd tonu bevyr
 berherin. men yd ynt cilpassaf clem. o brei vrych ny we
 lych weyelin. ny chemyd ny haed ud agordin. ny phyrth
 mevyl morhal eu dilin. llavyn durawt barawt e waedin.

Rywyrain ketwyr kywrenlyn. gwlat atvel gochly
 wer eu dilin. ef lladawd a chymawen allain a charne
 dawr tra gogphroc gwyr trin. **ooo** **ooo**

Rywyrain ketwyr kyuaruuant. y gyt en vn vryt yt
 gvrchassant. byrr eu hoedyl. hwr eu hoet ar eu carant.
 seith gymeurt oloegrwyf aladassant. o gvrysted gwra

ged gwych a wnaethant. llawer mam ae deigyr ar y ha

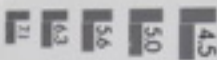
Ny wnaethpwynt neuad mor dianaf lew: .. **C**muant.
mor hael baran llew llwysbwr vwpylaf. a chynon lary
vrom adon deccaf. dinas y diaf ar llet eithaf. dor angor
bedin bud eilyassaf. or sawl a weleis ac a welaf ymyt.
en emdwyn ar yf gynt gwyrnt gwyrhaf. et lladei ofwyd
atlavyn llymaf. mal brwyn yt gwjdynt rac y adaf.
mab klyt no clot hwr canaf yth or: clot heb or heb eithaf.

Owinveith a medweith dygodolyn. gwulleith mam hwr
veith eidol enyal. ermygei racvre rac brom budugre bre
ein dwyre wjbyr ysgymyal. kynreim en kwjdarw val
glaf heit arnaw: heb gilyaw gyhauaf. hymwyr ystwyr
ystemel: y ar weillyon gwelbyl ac ardemyl gledyual. bla
en ancywyr anhum hedre an dihum: mam reidun rw

Owinveith a medweith yd aethant. **C**yf trydar.
e genhyn llurugoghon nys gwn lletly lletkynr. kyn llwys
ded eu lleaf dydaruu. rac cattaeth oed fraeth eu llu. o
osgord vynydarwe vawr dru. o drychant namen vu

Owinveith a medweith yt gryfth **C**gwr ny dyuu.
allant. gwyr en reit moleit eneit dichwant. gloer dull
y am drull yt gytvaethant. gwim amed amall a amuc
sant. o osgord vynydarwe an dwyf atveillyawc: arw

gabl
tabyll

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

10
Iyt a golleif om gwir garant. o drychan riallu yt gryffhaf
 sant gatraeth: tru namen vn gwir nyt atcorfant. **aww**
Hv bydei yg kywyrrem preffent mal pel ar y e hu bydei.
 ene uei atre. hut amuc ododin o win a med en dieding yng
 ystryng ystre. ac adan gatvannan cochre veirch marchawe.
Angor derwr daen sarph seri raen **G**odrud emore.
 sengi wryngaen emlaen bedin. arth arwynawl drully
 at dreiffhawr sengi waerwarw en dyd cadjarw. yg cla
 wd gwernin. eil nedic nar: neul duc drwy var. gwled y
 adar o drydar drin. kywir yth chwir oth emwir werth
 ret: tactaf rwyuyadur mur catuilet merin a madyein.
Ardyledawc canu kyman caffat. **C**mat yth anet.
 ketwyr am gatraeth a wnaeth brithret. brithwyr a wy
 ar sathar sanget. Sengi wit gwned bual am dal med.
 a chalaned kyuryngeid. nyt adrawd kubno wede kyffw cat:
Ardyledawc canu ky. **C**ket bei kymin keui dayret.
 man overi. twryf tan atharan aryuertu. gwrhyt ar
 derchawc varchawc mysgy. ruduedel ryuel a eiduni. gwir
 gwned diwudhawc dimynghei y gat. or meint gwlat yd
 y klywi. ae ysgwyt ysgwyt ar y ysgwyd. hut arolli wafw
 mal gwim gloew o wydyr lestru. arhant am yued eur dy
 lhi. gwirvaeth oed waet nerth vab llywri. **aww**

17
Ar dyledawc canu clær orchyrdon. a gwedy dytrefth dy
lleimw aetw. dimcones loflen bein eriron. llwyf. ef gorev
vwyf y ysgylwyon. or a aeth gataeth o eur dorchogyon. ar
neges mynydawc mynawc maon. ny doeth en diwardh ob
barch vrython. ododin wr bell well no chynon. *mw*

Ar dyledawc canu keman kywreint. llawen llogell byt bu
didichwant. hu mynnei eng kylych byt. eidol anant. yr eur
ameith mawr. a med medweint. namen ene delei o vryt
hoffeint. kyndilic aetw vryt enouant. *mw*

Ar dyledawc canu clær orchyrdon. ar neges mynydawc
mynawc maon. a merth eudaf hir dreif gwananhon. oed
portor gwisghadur dir amdrychyon. *mw*

Dyfforthet meryt molit nyuet. baran tan teryd van
gymneuet. duw mawrth gwisghastant eu gwrym dudet.
dir merchyr perideint eu calch doet. diryeu bu dilheu eu
diuoet. dir gwener calaned amdyget. dir sadwrn bu di
vwrn eu kyt werthret. dir sul eu llavneu rud amdyget. dir
llun byt bein clun gwaetlun gwelet. neuf adrawd gods
din gwedy lludet. rac pebyll madawc pan atcorhet namen

Moch dwyreauc y more. *C*vn gwr o gant ene dellhet.
kyntif aber. rac yftr bu bwlech bu twlech rante. mal twrech
y tywylleust vte. bu golut mynuit bu lle. bu gwyar gwelch

*C*gwrynde.

Moch dwytreawc y mettin. o gynnu aber rac fin. o dywyl
yn tywyl yn dylin. rac cant ef gwant gelleuin. oed garw
y gwnaewch chwí waetlin. mal suet med drwy chwer
thm. oed llew y lladerwch chwí dymn. cledhual dywal
fysgolín. oed mor diachor yt lader esgar. gwrhauial en

Disgymwyl en affwyl dra pheun. ny delitt. **C**y bei.
kywyl kywrennin bein. disglawr breint vu elad ar gāg
en. kynmedyt y ewein esgymu ar ystre ystwing kyn go
rot goreu gangen. dylud dylehn cathleu dilen. llwyll
wroded rwyll ac asgen. anglaf affwydeu loflen. dyfforthel
ae law lurtic wehyn. dymgwallow gwledic dal. oebri
brennyal. eidol adoer crei grammawr gwym. dysglawr
pan vei. bun barn bein. perchen meirch a gwrymfeirch
ac ysgwydawr yaen. gyuoet o gyuetgyr esgyn disgyn.

Mer dywyl ry dywyl ryvel. gwlat gordgareu gwed
uedel. Gwrdweryt gwaet am irved. feirchhawr am yrad
yt ued. seingyat am feirch feirch seingyat. ar delw lleirch

Dysglawr lludet. peleidyr en eis en dechreu cat. hyn
am oleu bu godeu beleidryal. ~~~~~ ~~~~~

Reint amnat andina dy gen. ac ystauell yt nyder
dysgidei med melyl. maglawr gwryt. aergynghyl gan
wawr. ket lwyll noegryt llwedawr. ry benyt ar hyl

yd attawr. eillt wýned llywer e ar derthed. gwananhon
 byt ved. sawry cadawry gwýned. tarw bedin treis trin.
 teyrned. kyn llywesc daear kyn gorwed. byt orfum godo

Bedin ordývnat en agerw. mýnawc llu. **D**in bed.
 ydawe llaw chywerw. bu doeth a choeth a syberw. nyt oed
 ef wrth gyued gochwerw. mudyn gemmyon ar y helw.
 nyt oed ar llef bro pob delw. an gelwir mor a chymwr.
 symplymwyt yn tryvrvwt peleidyr. peleidyr gogymwyt
 goglystur heyrn llawr en allsed. sydyn ys gorum en
 trýdar. gwr frwsthlawn flamdiur rac elgar. *mmw*

Dyfforthel cat veirch a chat seirch greulet ar gatraeth
 cochre mac blaemwyd bedin dinus aergi gwýth gwarth
 vre. an gelwir ny saw glaer frwre. ehadaf heidyn haearnde.

Mýnawc gododin traeth e ammor. mýnawc am rann
 kwynlyator. rac eidyn aryal flam nyt ar cor. ef dodes e dil
 ys kynhor. ef dodes rac trin tewdor. en aryal ar dýwal dit
 gynnwys. can llawet porthel mawrbwys. o osgord vynyd
 awc ny diangwys namen vn aryt amdiffryf amdiffwys.

Ogollet moryet ny bu aellawr dyfforthyn traeth y en
 nyn llawr. ry duc oe loflen glas lavnawr. peleidyr pwys
 preiglyn benn periglaur. y ar orwyd erchlas penn wedawr
 trindygwyd trwch trach y lavnawr. pan orwyd oe gat.

ny bu foawr. an dyr llyf molet med mellyf maglawr. ¶

Gwelais y dull o benn tir adojn. aberth am goelkerth
a disgynnyn. gwelais oed kenevin ar dref redegain. a gwyr
mwythyon ry golleshyn. gwelais gwyr dullhawr gan awr
adevyn a phenn dyvynwal abresch brein ae cnojn. ¶

Mat vudic ysgavymwyn asgwrn aduaon. ae lassawc tebe
dawc tra mordwy alon. gwrawl amdyrwyf goruawr y lu.
gwyr vrom gwrvan gwanaan arnaw. y gymmedyt disgyn
nu rac naw riallu. yg gwyd gwaed a gwlat. a gordynaw.
caraf y vudic lletthic a vu anaw. kyndilic aeron kienhan lew.

Carasswn disgymu yg catiaeth gessevin. gwert med yg
kynted a gwrawt win. carasswn neu chablwyf ar llain. kyn
bu cleaf oelaf uffin. carasswn eil clot dyfforthes gwaetlin. ef
dodol e gledyt yg goethin. neuf adrawd gwryht rac gododjn
na bei mab keidhawr clot vn gwyr trin. ¶

Truan yw gemnyf y gwedy llidet. godef gloef angheu
trwy anglyffret. ac eil trwm truan gemnyf y gwelert. dy
gwydaw an gwyr ny penn o draet. ac ucheneit hwr ac ei
hwet. en ol gwyr pebyr temyr tudwet. arnawyn a gw
gawyn gwianyn a gwylget. gwyr gorlaf gwryaf gwrd
yg calet. yf deupo eu heneit wy wedy trinert. kynnwyl
yg wlat nef adef avneuet. ¶

Guthen ten drens...

Handwritten notes in a cursive script at the bottom of the page.

National Library of Wales

ILGC NLW

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

CMIO 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5 5.0 5.6 6.3 7.1

Ef gwrthodet tref tra gwpar llynn. ef lladei val dewr
dull nyr echn. tavloyrw ac ysgeth tavlet wydrin. a med rac
teyrned tavlei vedin. mentt y gynghoz men na lleveri llawf
ac vei amwawf nyr ederwyt. rac rirrhwr bwyllshadeu achledyva
wr llwett handit gwelir llavar llew. *~~~~~* *~~~~~*

Porthloed vedin porthloed lain. a lliu racwed en ragyr
wed en dyd gwned yg kyvrylled. buant gwychawc gwede
meddawt a med yuet. ny bu waret an gorwylain/enyd frw
ytlain. pan adroder torret ergyr o veurh a gwyr tyngyr

Pan ym dyvhd llawf pryder pryderaf fun. *... tynget.*
fun en ardec arjal redec ar hynr wylaw. lliu kystudyrwn. lliu
carallwn kelleic faw. ac argoedwyt gwae gordyrwyt y em
dullhaw. ef dadodet ar lluyd pryys ar llet rieu. ar ddyvyn go
et ar dilre hoet yr kyvedeu. kyvedwogant ef an dyduc ar
dan adloyrw ac ar groen gwynn. gogwyrw gereint rac de
heu gawr adodet. lluch gwynn gwynn dwill ar ysgwyt
y or yspar llary yor. molut mynut mor. gogwneif heiffyllut
gwgynei gereint hael mynawc oedit. *~~~~~*

Oramot e glot e glutvan. diachoz angoz yg kyman.
diechyr eryr gwyr govaran. trin odef eidef oed eurvan. rago
rei veurh racvuan. en trin lletvegin gwyn obarn. kyn glas
ved a glassu eu raim. bu gwr gwled od uch med mygyr o
... bann.

45
50
55
60
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru
LGC
NLW
National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

ym dhydd a uo tymach. ny magwyt yn neuad a vei
lewach noc ef: nac yng cat a vei wastadach. ac ar ryt
benchwyt pennawt oed e veirch: pellhymic e glot pe
thw e galch. a chyn golo gw en hu a dan dy warch:
dyrlyder vedgyr u mab feruarch. *ooo* *ooo*

Guelest y dull o bentur a doyn aberthach coel keeth a
emdygyn. Guelest y deu oc eu tre te ry gw yd yn. o er
nwython ry godeffyn. Guelest y wyf tylluawt gan
wawt a doyn a phen dyuyn wal vrych brein ae knoyn.

Gododin gomymaf oth blegyt. yg gw yd cant en
aryal en emdyt. a guarchan mab ddywei da wchyt
poet gno en yn tyno treislyt. er pan want mawt
mwr trin. er pan aeth daear ar anerin. nu neut
ysgaraf nat a gododin.

Llech llefdir aryt garduth uch ragon tec ware rac go
dodin ystre anhon. ry due diwyl o win bebyll ar les
tymyt tymoz tymestyl. tra merin llestyt. tra merin
llu. lu merthlon. kein gadraut rwyd rac ryllu o
dindywyt en dyuwyt yn ddu. ysgwyt rugyn
rac doleu trin tal vryw vu.

Dihenyd y bop llaur llanwet y hauall amhal afneuet
twll tal y rodave cas ohr gwychauc rhywyauc dif

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ELGG
NLW

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - X-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

24

fret. eil wíth gwelhydeint amalet y gat veurh ae feurh
greulet bit en anysgoget bit get uoron gwychyrolhon
pan ry godet. trwm en trin allam yt ladei gwaro rhibid
o gat dydyger gant. can yg calan darmertier. ef gve
nit a dan vab uruet ef gwenit a dan dwerh traha
wc. vn rlein amozwijn a menave a chan oed mab
brenhin teithaue. ud gwjndyt gwaet lalyd gwa
redauc. kijn golo gweryt ar grud hael etvunt do
ech dygyrchet y get ae glot ae echiaue uot bed gor
thyn huc o orthyt rywynaue.

Am dymu drylav drylen am kwyl am diffwyl dy
warchen trihue baruaut dref dill plec hen atgoue
emozem ae guiau hem hancar utruet urag dem
at gwyr a gwjdyt aphryden at gu kelem wein
rud guen deheuec gwenauij mab gwen.

Am gmpas drylav drylen trym dwyl tradiffwyl dy
warchen kemp elumen. ar wr baruaut asgell vrech
edryeb eidym a werthell goruchyd y lav loflen ar gynt
a gwjdyt aphryden. a chynyho mwing bleid heb
preu eny lav gnavt gwychlaur ene lemm. prytwyl
ny bei marw mozem deheuec guenabwy. mab gwen.

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5 5.0 5.4 6.3 7.1

drof eu hawfin. Gwshalvan weith er cadw kyvreith bu ky
vjerwin. kynan kenon teithvyw o von. ar vrent goellin.
tutvwlch kyvwlch a ozeu vwlch ar vamm caereu. gan vy
nydawe bu atveithawe eu gwirodeu. Blydyd yn huraeth
er gwyr gatraeth am maeth yfmeu. eu lavneu dur eu
med en bur eu haualeu. *Aryst angkymviti angkyman*
dull twryf neuf kagleu. *Ar evelly e tervyna. Werthion*

yddo
cadw **Y** phell gwyd aval o a *e dechreu gwarchan adebon.*
vau: ny chynnid dyual a dyvati. ny byd ehovyn
noeth en yfgall: pawb pan ry dyngir yt ball. A ga
rwn y ef carei amreithgar. ny byd marw drejwreith.
nyt amfud y vud careith. ny chert gyfofn gyvvetth. e
mis emwytthwal amwryn. am fwrn am gorn kuhelyn.
en adef tangdet collit. adef led buost lew en dyd mit.
Rudvjt keillyellit keillyadon: mein uchel medel e alon.
dyven ar warchan adebon. *Evelly e tervyna gor*

chan adebon. Lina werthion e dechreu gorchan lym
velly.
Y ei mi brytwn pei mi gamw: tardel
warchan gorchegin. Gweilging torch trychdre
yt trychethin trychinfwrth. kyrchellit en avon kym
noe gemmyon. tyllai garn gaffon: rac carneu rivethon.
ryveluodogyon. esgyru vjrt vjrtvach varchogyon.

29
tullei ylvach gwyr govurthyach. ryst gwynn rac eing-
yl yawn llad. yawn vrvyn vrvyal. rac canhwynawl
cann. lluc yr duc dyvel disghnyal a lel: y bob dewr
dy fel. trwy hoel trwy hemm: trwy gibellawr a gemm.
ac eur ar dhrein a galat dwvyn dyvhd: y wynnassed
velyn. e greu oe gylchyn: keledic erwyn. med myght melyn.
Eil greu oe gylchyn: rac cadeu kynvelyn. kynvelyn gal-
nar ysgwn bysttwn bar. Goborthyat adar ar denin dw-
yar. Dyrreith grad vorhon: adan vordwyt haelon. ky-
vret kerd wyllyon: ar welling durhon. tehrn tut anaw
ys meu e gwynaw: eny vwyf y dyd tarw. Somynyat
gelyn: elangfett erwyn. Gochawen kyrd keinnyn: yw
gwarchan kynvelyn. Gorchyan kynvelyn kylchwy wy-
lat: etvyn gwr gwoned gwyned e wlat. dychiannawr
dewr dychianat. eidyn gaer gleistyon glaer kyverthryn
neit. kein dy en rud enyf gwerth ruduolawt ved meirch
cithmyn neit ynt bleimyd. Gwarchan kynvelyn ar
ododin neuf goruc o dyn dogyn gymlywylleit. e wayre
drwn oreinteit am wdel poet yr llet yr enett. Et my
gus evab tecvamu: wrth rif ac wrth rann wyr cat
van colovyn greit. pan vrywyt arveu tros benn cat
vleidyeu buan deu en dyd reit. trwy yr a thrivgeint

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ILCC
NLW

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rifle Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a AMS/ISO 2 Equivalent

a thrychiant y vreichyell gatraeth yd aethant. or sawl
yt gryffhassant uch med menestri: namen tri nyt at
corlant. kynon a chadretth. a chatlew o gatnant. a min
heu om creu dychorant. oab coel kerth vng werth y
a wnaethant: o eur pur a dur ac aryant. evnyvet nyt
nodet e canvssant: gwardhan kyrd kynvelyn kyvnovant.

*Eman e terwina gwardhan kynvelyn. Camu vn
canwade a dal pob awdol or gododin herwyd bre
nt yng kerd amryfflon. Tri chamu a thryngent
athrychiant a dal pob yn or gwardhanen. Set a
chawl yw am goffau ene gorchanen rinedi e gwyr
aethant a gatraeth. Hoc a dele gra mynet y can
lad heb arweu yn dele bard mynet e amryfflon
heb e gerd born. Eman weithyon e dech
ren gwardhan maelderw. Tal yefflin ac cant ac
a wdel breint idare. kement ac e odieu e godo
din oll ac der gwardhan yng kerd amryfflon.*

Ooleu deu ebyr am gaer ym duhun am galch
am glaer. gwibde adoer adwyaer. clodryd ke
iffidyd kyfgut. brithwe arwe arwrit. rithyr anoz
thwe a uebit. adwy a dodet ny debit. odef ynyaf
dof y writh. dygwger en aryf en esgut. hu tel en

29
wlyd chwyt. gwr a ret pan dychelwit. kywely krym
dy kryndwyrn. kyueiltw nac eilw etvewyn nac em
mel dy dirwal a therwyn. Terwyn torret tec teithy
awl nyt aruedauc e uolawt. diffrýderaf y vrasca
wt. ovolawt rin rymdhyr rymenon. dyffylleu trech
tra manon. Disglettýawr ac archawr tal achon ar
rud dhyreic fud pharaon. kyueillyawr en awel ada.
Wawn. Trengfýd a gwýdei neb ac eneu y ar orthur
teith teth a thedyt. oentt e ofgoid mawr mur on
wyd ar vor ny dhu. na chýngwýd gil na chýngor
gordibleu enent talachor nyt mwy ry uudyt y ef
gor. elgor udm tac dor. kenan kein mur e ragor.
goffodet ef gledýf ar glawd metwyt. budic e ren
eny annawd wledic. y gymwrtic kyulaf kywwe
if dwyrn dyvymweif. kychnuech ny chwýd kychnwe
rw kychnwýchet kychnwýchwý enll wlelef. alen
wif mran mur edlef. ar yftr gan vore godemlef.
hu ter idwate yngorwyt gwyt gorwýnraf ry
annet. en llwrw rwýdheu ry gollet. collwýd. med
wýd memwyt. gogled rim ren ry dymut. gortheu
am dychnel dychnueit. gorwýd mwy galwant no
mekwit. am rwýd am ry ystoftit. ystoftit llib llam.

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite ColourChecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

blin blaen blen blemwyd. trybedawt y wledic e
 rwing drem dremud dremrht ny welet y oden
 dhogyn ryd. ny welet y oden dhogyn tyd mor ere
 die dar digeryd. kentaf digonur can weles kyn
 mwythie flenthie llwyddedw kyn y olo gouidew
 taf swr mawr y wael maeldetw. delwat dieis
 daſ y erry par ar delw rwyſc rwyſ bre rymun
 gwlat rymun rymdyre. yſgawl dhyſgymyjawd
 wlawd gymre nac yſgawt y redde ry gre. godnwe
 ud godnweſ gwlat vre. ny odnweud o vevyl ve
 ut gwre.

Da dynor adonwy adonwy am adauſſut. a wnelei
 vlatwen gwnehit lladut lloſgut ny chetweſt nac
 erthaf na chymmor yſgwn tref dy beuſel. ny weleſ
 or moe bwyſt moe marchauc awei waedy no od gur.
 Try can eurdorch a gryſſyſſant en amwyn bre
 rthell bu edywant ket ry lade hwy wy ladaſ
 ſant ahyt orten byt etnyſc vjdant. ac or ſawl a
 aytham ogyt garant. tru nannen vn gur wyt
 Trycant eurdorchauc gwuedgar Cenglyſſant.
 gwacnauc rryehyan trahaave kyuum kyuarvave
 rryehan merch godrud a gryſſyſſ gwanthud try

chw'n a thrychant tru nyt at corlant.

Dywal yg cat kynwng yg keni. yg kyvrang nyt
oed dang af gwnehei yn dyd gwyth nyt ef werth
gocheli. baram baed oed bleidic mab eli. er vellit gw'm
gw'ydyr leftri llavn. ac endyd camavu camp a wneei.
y ar aruul cam kyn oe dreghi. calaned cochwed

Pwyl blaen ydre fetei y gaden dryll Tae deu.
Kedyr cat kein crysgwydyat. bryt am gorlew.
diechwith lam y orwylam nat rygigleu. ef gwneei
gwyr llyow a gw'raged gw'ydw kyn oe aghen. lre
Int mab bleidgi rac ysbeti y beti greu.

Kein guodeo e echiw ery vyhyr ohanav ar a fyt
gut af eryangut. pan esgymei baub ti disgymvr
ceuei gw'm gwaet menw meint a wanut. tew
blyned a phedeir tutet en vavr yt uacr asgym
myre hut ath uodi gwaf nym gwerth na che
chut present kynadraud oed breichyaul glut.

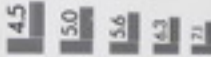
Pan gyrchei yg kywlat e glot oed anvonave ef
dilydei w'm gw'r eur dorhauc ef rodei gloiw dull
glan y gw'ychauc. ardwyel can wr arwr my
nauc. anvonave enyllut allut marchauc bu
maban e gian o dra bannauc ny iachyast

45
50
54
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru
LGC NLW
National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rifle Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a AMS1/ISO 2 Equivalent

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

gododin ar glawr foflaur: pan wei no llif llynnach
 Angor deor dan farff faffwy graen **C**aeu
 ansgoget vaen blaen bedin arall arllwyd tra
 chymysyn. rwy gobwy godwy lan. enwir yr
 elwir oth gyw. Werthret. rector rwyfnadur
 myr pob **l**lynneth. tutvwlch treiffic aef
 Angor deor dan farph faffwy **C**aeu o dileth.
 gram. blaen bedin enwir yr elwir oth gyw.
 gwertt. kewr. yr elwir oth gyw. Werthret.
 rector rwyfnadur myr pob ki wet. mersynab
 madyeth mat yth anet.

Arhef suolous glawled duuyn dias dūan angor deor
 dan ansgoget vaen em blaen bedin let rud leuir a
 merch a gwyr rac gododin re cy gwarch llynn
 reni bard kemre tot tarch rac garch meem.

Socyt dan wodef. ny ystingei rac neb wyneb ca
 red erythuacaei durfett oerch merch yg kyndae auw
 gwyravr hem gwacwaur kehn creudei pan wa
 net yg kyneult gwamei ereill nyr oed anevyl yr
 a dyceei dyur en cadw yr kem afnyceei pan dy
 due kyburan clot uan moedei.

Gen **C**aeu ath diwedus tut leo na deus merch

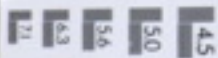
63
neb marchless kený vaccet am byrth ampoorth oed
cadarn egleddhual ynnoyth ur rwy ysgemmyei sy om
o bedryholl llay y ar vein erch mygedoeth.

Ar dwynef adef eidum gwalat. gwae ni rac galar
ac avar gwastat. pan doethan deon o dineidin parth
deetholwyl pob doeth wlat. yg kywryffed
alloegyr lluyd amhat. nav ugeint am bob vn am
berthynat. ar demyl meirch afeirch a feric dillat ar
dwyei waet nerth e gerth or gat.

Osgord mynydauc pan gryshassant. gloewdull
cam drull yt gynuaethant. o anwyn mynydauc
handit tristlawn vsmyt: rwy ery golleisy om
gwit garant o drychan eur dorchauc a gryshy w
gatraeth tru namen vn gur nyt anglyassant.

Osgord gododin e ar ravn rm. meirch eiliv eleirch
afeirch gwelyn. ac yg kynmor llu llwret disgin
en anwyn called amed eidin. o gushyl mynyda
uc troffassei ysgwydau. lwydassei lafnavr n
grammaur gwyn. wh ceri gon gwylael disgin.
ny phorthassan warth wye ny thechyn.

Neut eryueisy ued ar yg kerdet gwynuaeth rac
cattrach yn vn gwaret pan ladhei ae lavnawr

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-file Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

ynysgoget yn dajr nyt oed wael menyt welet
 nyt oed hyl ydellhyl en emwaret. at wythie scyn
 dauc madauc eluet.

Pan dei y chuarthant nyt oed hoedyl diane dialgur
 aruon cyrchei eur cemys arurthiat urython brost
 meirch cynon. Leech leud ud tut leu
 ure gododin stre stre ancat ancat cyngor cyngor
 temesthl trameryn lestyr trameryn lu heidilyam
 lu meidilyam let lin lu o dindy wyt en dyo wu sca
 yt grugyn wactaryf trun tal bris bu.

Eur ar mur caet crisguitat dau caret na hair
 ar mlodyat un f saxa secisat argouduit adar
 bro uual pellord mirein nys adraud auo byv odam
 guemert lu odam lum luch luanat nys adraud
 auo viu in dit pleimert na bei cinual cineluet.

Dim guou edui o adam neim in huc an
 guoloet guoreu idinet em ladaut lu man
 iguert i adraut ladaut map nuithon o eur
 dorchoghon cant o deyrnet hit pan grimbu
 iller bu guell prit pan aeth can wyt y gatraeth
 oid eith gur gumuaeth callon ehelaeth oed gur
 laut enim oed luric teim in oid girch oed cuall

ar genim e gauall ny wisguis unil unil luit he
mim i guau ae yscut nae gledyf nae gyllell
no neim ab nuithon gur auei well.

Tra merin iodeo trileo yg caat triguaid frant
fraudus leo bubon a guoreu bar deo.

Guaut i ar fislolua amdiffin gododin imblain
trin terhid rei gnaut illuru alan buan brthei
gnaut rac teulu deoe em discinhei gnaut
mab golistan cen nei bei guledic itat indeuit
a lauarei gnaut ar les minidanc scutain tri
guaurud rac ut edin uruer.

Hi forthunt ueiri molit muet rac trin riattu
trin orthoret tebilhe tan terhd drui cimeuet.
dri maurth guisgastant eu cem duhet dri
merchyr bu guero eu cit unet duiyeu cenna
deu amodet dri guener calanet a curruet dri
fadurn bu didurn eu cit gueithret dri sul
laueneu rud a atranhet. dri llun hyt ben
dun guaet lun guelet nyf adraud gododin
guedy lludet hu rac pebyll madauc pan atcozhet.

Oisgynsit in trum in alaioed dwyrem cinte
vic e celeo erit migam guannannon guurth

45
50
55
60

Llyfrgell Genedlaethol Cymru
LLEGG
NLW
National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rile Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

med guryt muhiam ac guich fodiane guichaue
inham erthim uolett map bodu at am.

Gur gormant aethant cennin gwimwerth
a med werth oedyn o ancwyn mnydaue anthurin
cim mruinauo o goll gur gumet rin mal taran
nem tarhei scuytauu tac rymaus erthim.

Moch aruerech imertit pan af cinerem imidim
odouf in towys milin tac cant em gwant ce
feuin oed mor guanaue idinin mal uet med
neu win oed mor diachar yt wanei efgar uid
alt guanar gurthyn.

Moch aruerech imore icinin apherym tac stre
bu cuarch guer guat igem or or cat cluest
ar garat mit gene buguo lut munit bu
lee bu guanar guelging gurym de.

Quelet e lauanaue en liwet in cuamum gal
galet tac goduryf y aessauu godechet techin
tac eidin vix ur uet ment a gaffeilau nyt
at cwyel ohamau cur oed arna ac canet cinds
nyhaue calc drei pan grimec grimeu nit at
wanei ri guanei ri guanet oed menyeh guedy
cwyn i escar icmlun oed guenuin hie caratet

a chin iolo atan tit guet darat dirhshhei etar
med uet. **H**urtreut clau cinteiluuat clae
clae deu na clau ar uener fehic am fit feic
fic fac adleo gogymurd gogymrat edih edih
Iu puillyat myf adraud gododin in dit pleighe
na ber cinhaua1 citeluat.

Lafnau1 let rudlam cuachlud guron guo
rut y maran lam gur leidyat laguen udat
ftadal vleidyat bleid ciman luarch teulu la
ur in ladu cinoidalu ni bu guan enuir rth

Lelwir od guir guerent rector luudur mur
pob kynwreith tituwlech treiffic haer caer
Rhuarun ac ac erodu leidiat lu **G**odilett.

hero ny bu ac cihott ac ihero ni bu hero
crued guet guero gniffint guenulon ar
e helo nit oed ar les bro bot ero ni cilus
taro trin let un ero trau1 y achaut luurdelo.

Ef guant trarigant echallaf ef ladhei
auet ac erthaf oid guine mlaen llu llara
haf godolei o heit meureh e gayaf gochore
brein du ar uir caer cem bei ef arthur rth
cunn uerthi is difur is kynnoz guernez

Guaur
[Decorative flourish]

45 50 56 63 71
Llyfrgell Genedlaethol Cymru
LGC NLW National Library of Wales
Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

Erdyledam canu icnon cigueren in gwanth
 ac en bu diuant dileit aeron tuesit iloflen
 arpen eruhon lunt e amut guoreu buit
 i glunon ar les mundane mar chaue maon
 em dodes itu ar guau galon ar gatraeth oed
 segeth eur dorchogyon Wy guenut lledint
 seuogion oed eth eu remyr tres canaon
 oed odit imit o barth urythou gododin obell

Erdiledaf canu cunan cafa **C** guell no chenon
 in cerwus am gatraeth ri guanaid brit ret
 britgwe ad guiar sathar sanget segit guid
 gumer dial am dal med o galanet cunei rig
Let nis adraud cipno guedi kyfiro cat ceuet
 cimum idau ciui daeret.

Lithyessit adar a da am edifuncaf edeuu
 niat eithuuar aruhicat ef guisgus aur ig
 cunoz gauw ig cun uarian edeuuieit ballauc
 tal gellanc cat tridid enguriaul celinaut
 gauw arth arwifaul ar guigiat guoz vlodi
 ar riattu erigluw bu in cem bu gipno mab

Erdiledaf canu cunan c **C** guen gat.
 giterent llawen hlogen bit buit did di

45
50
56
63
71

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ILGC
NLW

National Library of Wales

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ILGC
NLW

National Library of Wales

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

National Library of Wales

CM10 1 2 3 4 5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent

4.5
5.0
5.6
6.3
7.1

Llyfrgell Genedlaethol Cymru

ILGC
NILW

National Library of Wales

CM10

1

2

3

4

5

Patch 0210 - x-rite Colourchecker CC19, CC21, CC22, CC24 - Res patch: NBS 1010a ANSI/ISO 2 Equivalent